

ТИ ЙОМУ — УВАГУ. ВІН ТОБІ — ВАГУ!

**Вінниччина,
Олександр Христенко,
керівник господарства:**

«Із Адаптивною Системою
«Антистрес», складовою частиною
якої є продукти ФРОНТЬЕР, ОПТИМА
та ПІРАМІН® ТУРБО, в моєму госпо-
дарстві — найкраща врожайність
буряків.»

АДАПТИВНА СИСТЕМА «АНТИСТРЕС»

- мінімізує стрес та забезпечує високу продуктивність
- надає гнучкості у проведенні сільськогосподарських робіт
- захищає буряк від посіву до змикання листя у міжряддях

м. Київ, вул. Володимирська, 101, коор. 2 (А), тел. (044) 591 55 89, 591 55 96, факс (044) 591 55 96
service@basf.com, www.agro.basf.ua

BASF
The Chemical Company

ІНСТИТУТ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ РЕКОМЕНДУЄ

УКРАЇНЬСЬКА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
ІНСТИТУТ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ
УКРАЇНЬСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ГЕРБОЛОГІВ

**Рослини-бур'яни
та ефективні системи захисту від них
посівів сільськогосподарських
культур**

Київ
"Колобіг"
2008

Висвітлено основні проблеми поширення, особливості вегетації бур'янів на орних землях. Показано вплив агротехнічних, хімічних та інших способів контролювання бур'янів у посівах сільськогосподарських культур в умовах сучасного виробництва.

Редакційна колегія:

1. Іващенко О.О. — доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент УААН
2. Борода В.П. — доктор сільськогосподарських наук, професор
3. Бурда Р.І. — доктор біологічних наук, професор
4. Гудзь В.П. — доктор сільськогосподарських наук, професор
5. Зуза А.С. — доктор сільськогосподарських наук, професор
6. Малієнко А.М. — доктор сільськогосподарських наук, професор
7. Манько Ю.П. — доктор сільськогосподарських наук, професор
8. Матюха Л.П. — доктор сільськогосподарських наук, професор
9. Танчик С.П. — доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент УААН

*Організаційний комітет
шостої науково-теоретичної конференції
Українського наукового товариства гербологів висловлює
глибоку вдячність фірмі "BASF" за фінансове сприяння
у виданні матеріалів конференції*

© Українське наукове товариство гербологів, 2008.

Вирощування культурних рослин — цілеспрямований процес, який здійснює людина для фіксації і накопичення в органічних речовинах променевої енергії Сонця. Досягнення високої продуктивності фотосинтезу і, відповідно, отримання вагомих урожаїв можливе лише при створенні оптимальних умов вегетації культурних рослин. Однією з головних умов успішної вегетації посівів є їх надійний захист від масової присутності рослин бур'янів.

Як відомо, чіткої різниці між рослинами бур'янами і рослинами, які введені людиною в культуру, немає. На даний час реально бур'янами в Україні є 801 вид, з них аборигенними — (місцевими) є 372 види, і адвентивними — (прибулими) відповідно 429 видів трав'янистих рослин.

Потенційно бур'янами здатні бути більш як 1500 видів трав'янистих рослин або близько половини ботанічної різноманітності помірного кліматичного поясу планети у нашому регіоні. Бур'янами здатні бути ті види, рослини яких мають стратегію рослин-експлерентів.

За тисячоліття поступального і прогресивного розвитку землеробства були розроблені та доведені до досконалості системи сівозмін, основного обробітку ґрунту, системи механічного знищення рослин бур'янів. В останнє століття актуальними стали додатково до агротехнічних прийомів використання вогню, електромагнітного поля, гербіцидів.

Однак навіть сучасна практика застосування тотальних гербіцидів (наприклад, Раундап-Біо) на посівах генетично модифікованих культур не забезпечує довготривалого позитивного вирішення проблем значної присутності рослин бур'янів на посівах культурних рослин.

Природа живе за своїми об'єктивними законами, які ми з сво-

зників ефективності від застосування гербіцидів виявлено в системі безполицевого обробітку СибІМЕ, де зростання коефіцієнту становить близько 15% від фону без гербіцидів.

Висновки. Застосування гербіцидів послаблює негативний вплив небажаної рослинності в посівах сільськогосподарських культур внаслідок істотного зниження чисельності та маси бур'янів.

Для умов лівобережного Лісостепу на чорноземах типових найбільш ефективними системами основного обробітку в сівозміні є застосування диференційованого дисково-полицевого та чизельного обробітку під всі культури.

Бібліографічний список

1. Іващенко О.О. Наші завдання сьогодні // Матер. третьої наук. конф. „Забур'яненість посівів та засоби і методи її зниження”. — К.: Світ, 2002. — С. 3—6.

2. Циков В.С., Матюха Л.П. Бур'яни: шкодочинність і система захисту. — Дніпропетровськ, ЕНЕМ, 2006. — 86 с.

3. Борона В.П., Задорожний В.С., Карасевич В.В. та ін. Контролювання бур'янів у Лісостепу // Захист рослин. — 2002. — №3. — С. 8—9.

4. Будьонний Ю.В., Шевченко М.В. Ґрунтозахисна ресурсозберігаюча система основного обробітку ґрунту під культури в польових сівозмінах для умов лівобережного Лісостепу України. — Вісник Львівського ДАУ. — Агрономія №8 — Львів, 2004. — С. 67—72.

5. Шевченко М.В. Урожайність і умови росту соняшнику залежно від способів основного обробітку ґрунту і гербіцидів у лівобережному Лісостепу. — Вісник ХНАУ, серія “Ґрунтознавство, агрохімія, землеробство, лісове господарство”. — №7. — Харків, 2006. — С.131—133.

Представлены двухлетние данные по изучению различных систем основной обработки почвы на фоне гербицидов в севооборотах левобережной Лесостепи Украины. Применение гербицидов снижает засоренность посевов и позволяет повысить продуктивность севооборота с сокращением затрат на варианте с чизельной и дифференцированной обработками в сравнении со вспашкой

In the article two-years data on the different methods of main tillage investigations on the herbicide application in Left-Bank Forrest-Steppe of Ukraine rotation are established. The herbicide application are decreasing of weed control and increasing of rotation productivity with input lessen on variants of chisel differential treatment with compare of plowing.

ЗМІСТ

Вступ	3
О.О. Іващенко, О.О. Іващенко. Енергетична оцінка процесів забур'янення посівів	7
В.М. Бовсуновський. Шкідливість пасльону чорного у посівах цукрових буряків	13
В.П. Борона, В.В. Карасевич, В.А. Зімін, Є.М. Косюк. Особливості застосування гербіцидів на посівах бобів кормових	18
В.П. Борона, В.В. Карасевич, В.І. Шевчук, Т.Т. Постолюк. Хімічні засоби контролю бур'янів у посівах лядвенцю рогатого	23
В.П. Борона, В.В. Карасевич, В.І. Шевчук, Т.Т. Постолюк. Шкодочинність бур'янів та ефективність гербіцидів в агроценозах люпину вузьколистого	28
С.О. В'ялий, М.П. Косолап. Підвищення ефективності хімічного захисту посівів кукурудзи від бур'янів	33
Ю.В. Гаврилюк, Н.О. Мельник. Однорічні бур'яни в культурценозах північного Степу України	39
В.С. Зуза, І.В. Логоненко. Характер забур'яненості посівів озимої пшениці та ефективність гербіцидів	44
В.П. Кирилюк. Вплив систем основного обробітку ґрунту та попередників на забур'яненість посівів пшениці озимої	51
М.П. Косолап, І.Л. Бондарчук. Формування, розвиток та насіннева продуктивність бур'янового компоненту агрофітоценозу ярої пшениці за технологію No-till	59

Р.М. Липитан. Особливості забур'янення посівів цукрових буряків у другу половину вегетації	66
С.В. Мазур. Вплив фаз розвитку рослин <i>Cirsium arvense</i> L. на ефективність дії Лонтрелу Гранд 75% в.г.	70
С.М. Мазур. Динаміка накопичення маси осотом рожевим (2005—2007 рр.)	74
Я.П. Макух, О.В. Марущак. Пірамін Турбо в посівах цукрових буряків	78
Ю.П. Манько, Л.П. Кобзиста. Контроль забур'яненості посівів цукрових буряків за допомогою технології застосування мінеральних добрив	81
Н.Ю. Мацай, О.М. Курдюкова. Насіннева продуктивність деяких видів бур'янів північного Степу України	89
Н.Т. Могилюк. Структура забур'янення промислових виноградників південно-західного Степу України	94
М.Д. Науменко. Вплив досходового розпушування на забур'яненість посівів і врожайність кукурудзи на силос в західному Поліссі	100
Є.Ю. Мордерер, В.В. Трач, О.П. Родзевич, М.П. Паланиця. Дослідження механізму індукованого грамініцидами патогенезу	106
В.П. Омелюта, А.Ф. Устінова. Експериментальна схема АФР ценхрусу якріцевого та гумаю	116
О. Піткевич. Особливості забур'янення посівів цукрових буряків у північному Степу	134
В.І. Придатко, Р.І. Бурда, Досвід розробки та використання геобаз даних щодо адвентивних видів рослин на прикладі «ГІС-АГРОБІО»	137
Г.В. Радзіцька. Основний обробіток ґрунту як фактор впливу на забур'янення посівів цукрових буряків та продуктивність	146

Я.П. Цвей, Ю.О. Ременюк, Н.А. Мостьовна. Забур'яненість посівів озимої пшениці у короткоротаційних сівозмінах залежно від обробітку ґрунту та добрив	154
В.С. Циков, Л.П. Матюха, Ю.І. Ткаліч, О.І. Бокун. Ефективність контролювання бур'янів у зернових культурценозах Степу України	159
Г.Ф. Чебановська. Ефективне використання гербіцидів в саду проти амброзії полинолистої	168
О.О. Чернелівська. Вплив застосування ґрунтових гербіцидів на забур'янення посівів цукрових буряків	173
І.В. Шам. Агротехнічні заходи — важливий фактор регулювання забур'яненості посівів озимої пшениці	179
В.В. Шваргау. Принципи регуляції активності гербіцидів	186
В.В. Шваргау, О.І. Майборода, В.С. Петренко. Дослідження фітотоксичності нових похідних 4-аміно-6-г-4,5-дигідро-3-фенацилтіо-1,2,4-триазин-5-онів та 8h-3-(г-бутил)-7-феніл-1,2,4-триазино [3,4-b][1,3,4]тіадіазин-4-ону	210
М.В. Шевченко, О.В. Івакін. Забур'яненість посівів та ефективність ресурсозберігаючого обробітку ґрунту на фоні застосування гербіцидів у сівозміні	215

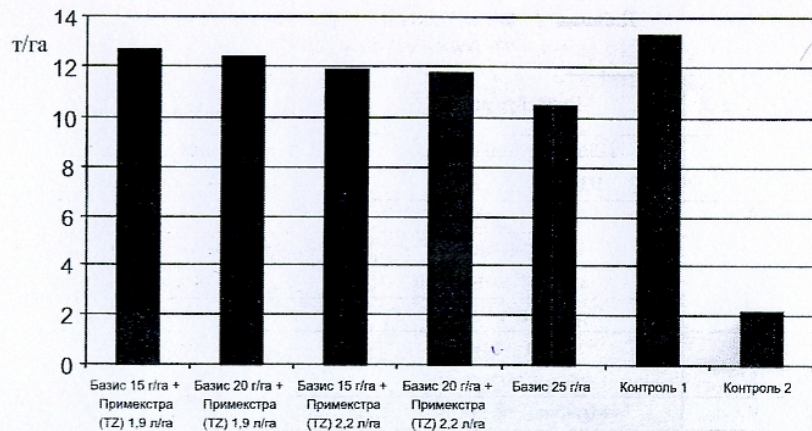

Рис. 2. Урожайність кукурудзи залежно від варіантів дослідження, т/га

Висновки

Застосування Базису в баковій суміші з гербицидом Примекстра:

- підвищує протибур'янову ефективність на 6—8%;
- подовжує термін хімічного контролю бур'янів, що забезпечує відсутність в агрофітоценозі на час збирання бур'янів в репродуктивній фазі;
- фітотоксичність бакової суміші гербицидів проявляється на 1% рослин кукурудзи;
- приріст урожайності становить 1,9—2,2 т/га порівняно з застосуванням чистого гербициду Базис, 25 г/га.

Бібліографічний список

1. В'ялий С.О., Косолап М.П., Танчик С.П., Кротінов О.П. Формування бур'янового компоненту агрофітоценозу кукурудзи залежно від систем землеробства. Захист і карантин рослин. Між. Тематичний наук. зб. № 51, 2005. — С. 121—132.
2. Іващенко О.О. Бур'яни в агрофітоценозах. — Київ: "Світ", 2001. — 234 с.
3. Лихочвор В.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. — Львів: НВФ "Українські технології", 2002. — 800 с.

Приведены результаты исследования эффективности применения баковой смеси Базиса с почвенным гербицидом Примекстра на посевах кукурузы. Установлено, что применение данной смеси повышает противосорняковую эффективность и продлевает срок их контроля. Это обеспечивает отсутствие сорняков в репродуктивных фазах на период уборки кукурузы и обеспечивает прирост урожая культуры на 1,0—2,2 т/га в сравнении с применением чистого гербицида Базис.

The results of research of efficiency of application of mixture herbicides bazys with the prymexstra on corn. Application of this mixture promotes efficiency and prolongs the term control of weeds. It provides absence weeds in reproductive phase on the harvester period and predetermines the increase of harvest of culture on 1,0—2,2 t/ha in comparison with the use of herbicide bazys.

УДК 632.51

ОДНОРІЧНІ БУР'ЯНИ В КУЛЬТУРЦЕНОЗАХ ПІВНІЧНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Ю.В. ГАВРИЛЮК,

асистент кафедри біології,

Н.О. МЕЛЬНИК,

аспірант кафедри біології

Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка

Наведено дані багаторічних досліджень однорічних видів бур'янів в різних типах культурценозів північного Степу України. Було встановлено їх загальну кількість та притаманність видів до угруповань, в яких вони зростають.

Бур'яни погіршують умови росту й розвитку культурних рослин, завдають великої шкоди сільському господарству [1]. Великі втрати врожаю пояснюються біологічними й морфологічними особливостями однорічних посівів культурних рослин, які не

як *Ambrosia artemisifolia* L. у першій половині літа становив в середньому на полях 8,5 шт./м², а в другій половині літа — 26,3 шт./м². Такий самий характер присутності в агроценозах був притаманний і для виду *Lamium amplexicaule* L. — 8,5 та 17,9 шт./м² в першій та другій половині літа відповідно.

В сільвофітокультурценозах з усіх ярих бур'янів найвищим рівнем присутності в усі строки досліджень відзначалася *Ambrosia artemisifolia* L. — 89,2 та 144,1 шт./м².

Трохи меншим рівнем у захисних лісосмугах відзначився *Setaria viridis* L. Beauv — 59,3 шт./м² в першій половині літа та 71,9 шт./м² — в другій.

В урбофітокультурценозах, як і в сільвофотокультурценозах, найвищим рівнем присутності характеризувалися *Ambrosia artemisifolia* L. та *Setaria viridis* L. Beauv (див. табл. 1).

На луках та пасовищах у першій половині літа високий рівень характерний був для *Setaria viridis* L. Beauv — 79,4 та 63,2 шт./м², тоді як в другій половині літа ці показники були нижчими — 43,2 та 34,5 шт./м² відповідно.

На луках значний показник присутності також характерний був для *Avena fatua* L. — 64,8 та 41,5 шт./м² в першій та другій половині літа.

На пасовищах в першій половині літа *Ambrosia artemisifolia* L. становив 37,6 шт./м², а в другій — 48,9 шт./м².

Отже, рівень присутності однорічних бур'янів в культурценозах північного Степу України залежить від ряду показників: від ґрунтів, на яких зростає вид, від типу угруповання, в якому він мешкає, від біолого-фізіологічних характеристик та якостей виду бур'яну.

Бібліографічний список

1. Білик О.М., Євтушенко М.І., Мариніч Ф.М. та ін. Захист злокових і бобових культур від шкідників, хвороб і бур'янів. — Харків: Еспада, 2005. — 627 с.

2. Жеребко В.М. Напрями раціонального використання гербіцидів при захисті культурних рослин від забур'янення. // Проблеми бур'янів і шляхи зникнення забур'янення орних земель. 4-та науково-теоритична конференція гербіцидів. Київ — 2004. — 43—48 с.

3. Матюха Л.П., Хейлик С.І., Матюха В.І. Бур'яни в зерно-

виробництві Степу. // Карантин і захист рослин. 2005 — № 1. 26—27 с.

4. Танчик С.П. Зміна забур'яненості посівів кукурудзи під впливом різних способів основного обробітку ґрунту. // Вісник аграрної науки. 1996. — №4. — 49—52 с.

5. Літвінова Ю.В. Нові види бур'янів у культурценозах Сходу України. // Синантропізація рослинного покриву України Переяслав-Хмельницький. 2006. — 117—119 с.

6. Конопля М.І., Курдюкова О.М. Нові види бур'янів Сходу України. // Комплексні дослідження рослин — експериментів і систем захисту орних земель в Україні від бур'янів. Київ — 2006. 48—87 с.

7. Фісюнов А.В., Воробев А.И. Методические рекомендации по учету и картированию засоренностью в посевах. Днепропетровск. 1974. — 71 с.

8. Васильев И.П., Туликов А.И., Баздырев Г.И. Практикум по земледелию. М.: Колос, 2004. — 424 с.

9. Определитель высших растений Украины / Д.И. Доброчаева, М.И. Котов, Ю.Н. Прокудин и др. К.: Наукова Думка, 1987. — 548 с.

10. Веселовський І.В., Лисенко А.К., Манько Ю.П. Атлас. — визначник бур'янів. — К.: Урожай, 1988. — 70 с.

Гаврилюк Ю.В., Мельник Н.О.

Однолетние сорняки в культурценозах северной Степи Украины

Приведены данные многолетних исследований однолетних видов сорных растений произрастающих в различных типах культурценозов северной Степи Украины. Выявлено общее количество видов и приуроченность их к определенным сообществам.

Gavrilyuk Yu.V., Melnik N.O.

Weeds in kulturtsenoz north Steppe of Ukraine

Data of long-term researches of one-year types of litter plants of sprouting in different types of kulturtsenoz north Steppe of Ukraine are resulted. The common amount of kinds is exposed and to take them to certain associations.